

DET KONGELIGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Landets kommuner
” fylkeskommuner
” fylkesmenn
” fylkesnemnder
Norsk Fosterhjemsforening

Deres ref

Vår ref
02/01964

Dato
01.07.03

BARNEVERNLOVEN § 1-3 – TILTAK FOR UNGDOM OVER 18 ÅR

Barne- og familiedepartementet mottar ofte spørsmål vedrørende forståelsen av barnevernloven § 1-3 og adgangen til å opprettholde barneverntiltak overfor ungdom over 18 år, samt om forholdet mellom barnevernloven og sosialtjenesteloven. I denne forbindelse vil Barne- og familiedepartementet i samarbeid med Sosialdepartementet bemerke følgende:

Av barnevernloven § 1-3 første ledd fremgår det at vedtak om tiltak bare kan treffes overfor barn under 18 år. Det følger av lovens forarbeider at tiltak for ungdom over 18 år først og fremst bør søkes etablert innenfor generelle tjenester etter annen lovgivning, for eksempel ved økonomisk stønad, råd og veiledning, hjelp til å skaffe egnet bolig eller andre tjenester etter sosialtjenesteloven.

Barnevernloven § 1-3 annet ledd gir adgang til å opprettholde igangsatte tiltak utover 18 årsalder, eller erstatte disse med andre tiltak som er nevnt i loven, inntil ungdommen har fylt 23 år. Det fremgår av bestemmelsen at bortsett fra tiltak etter § 2-24, kan tiltak utover fylte 18 år bare opprettholdes dersom ungdommen samtykker. I utgangspunktet vil alle typer tiltak etter loven kunne opprettholdes. Dette kan for eksempel gjelde fosterhjems- eller institusjonsplassering, eller hjelpetiltak etter lovens § 4-4. For plassering i barneverninstitusjon gjelder imidlertid egne regler. Slik plassering kan i utgangspunktet ikke opprettholdes utover fylte 20 år, jfr. § 9-4 annet ledd.

Etter § 1-3 er det selve *tiltaket* som kan opprettholdes etter fylte 18 år. Når det gjelder vedtak om omsorgsovertakelse truffet før fylte 18 år, faller vedtaket automatisk bort når barnet fyller 18 år. Attenårsgrensen faller sammen med myndighetsalderen, og foreldreansvaret opphører når barnet fyller 18 år.

Det er viktig at barneverntjenesten, i god tid før ungdommen fyller 18 år, informerer ungdommen om adgangen til å opprettholde tiltak etter fylte 18 år, og avklarer med

ungdommen hva vedkommende selv ønsker. Barneverntjenesten må foreta en helhetsvurdering av ungdommens situasjon i det enkelte tilfellet og ta stilling til hvorvidt tiltak skal opprettholdes. Dersom ungdommens behov ikke kan ivaretas like godt gjennom tiltak eller tjenester etter annen lovgivning, for eksempel etter sosialtjenesteloven, kan dette tilsi at tiltak etter barnevernloven bør opprettholdes eller erstattes med et annet tiltak etter loven. Målsettingen med å yte tiltak er å sette ungdommen i stand til å klare seg selv. Det vises i den forbindelse til at oppregningen av de ulike hjelpetiltakene i barnevernloven § 4-4 ikke er uttømmende. Barneverntjenesten oppfordres til å utvise fleksibilitet og kreativitet i opprettelsen av tiltak som ivaretar den enkelte ungdoms særlige behov for hjelp fram mot voksenlivet.

Ungdom som har vært under barnevernets omsorg har ofte et mindre og mer sårbart familienettverk enn ungdommer flest. Behovet for planmessighet og forutsigbarhet for denne gruppen er av den grunn særlig stort. Barneverntjenesten skal i god tid før ungdommen fyller 18 år utarbeide en tiltaksplan i samarbeide med vedkommende, jfr. barnevernloven § 4-15 fjerde ledd. Dersom ungdommen bor i fosterhjem og skal flytte for eksempel på hybel eller på folkehøgskole, vil fosterforeldrene kunne være viktige støttespillere i oppfølgingen av ungdommen. Det oppfordres derfor til å la fosterforeldrene delta i planarbeidet. Det samme kan gjelde andre som ungdommen har særlig tillit til, for eksempel ansatte ved institusjonen ungdommen har bodd på.

Det er ikke uvanlig at ungdom ikke ønsker å motta tiltak fra barneverntjenesten etter fylte 18 år, men at vedkommende ombestemmer seg når det har gått en tid. Tiltaksplanen bør derfor utformes slik at barneverntjenesten igjen kan gi tilbud om tiltak etter barnevernloven selv om kontakten med ungdommen formelt har vært avsluttet en periode.

Dersom barneverntjenesten avslår ungdommens ønske om å opprettholde eller erstatte tiltaket med et annet tiltak etter barnevernloven, må ungdommen informeres om at avslaget kan påklages til fylkesmannen etter barnevernloven §§ 6-5 og 6-6.

Dersom tiltak etter barnevernloven ikke skal opprettholdes, må barneverntjenesten i samråd med ungdommen og i god tid før tiltak etter barnevernloven opphører, undersøke om det er behov for andre tiltak eller tjenester. Dersom det er behov for slike tiltak, vil sosialtjenesten ha et særlig ansvar etter sosialtjenesteloven. I disse tilfellene må barneverntjenesten informere sosialtjenesten om ungdommens behov og eventuelt bistå sosialtjenesten med å finne fram til aktuelle tiltak.

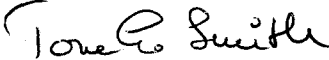
Det hender at ungdom over 18 år, som ikke tidligere har hatt tiltak etter barnevernloven, kontakter barneverntjenesten og ber om hjelp. I disse tilfellene bør barneverntjenesten formidle kontakt med sosialtjenesten og informere sosialtjenesten om ungdommens behov.

Det synes å være en utbredt misforståelse at ungdom som har behov for hjelp etter sosialtjenesteloven ikke kan tilbys hjelpetiltak som tradisjonelt blir oppfattet som barneverntiltak. Det er selvfølgelig fullt mulig for sosialtjenesten å tilby tilsvarende tiltak. Det vises her til at sosialtjenesteloven kapittel 4 omfatter en rekke ulike tjenester, og at bestemmelsene ikke setter grenser for hvilke typer tiltak og tjenester som kan ytes. Verken sosialtjenesteloven eller barnevernloven er dessuten til hinder for et samarbeid mellom etatene så lenge vedkommende som søker hjelp samtykker. Sosialtjenesten og barneverntjenesten bør derfor i enda sterkere grad samarbeide om tilretteleggingen av tiltak for ungdom som trenger

hjelp fra det offentlige. Dette gjelder også på områder som for eksempel tvangsgifte, der barneverntjenesten har opparbeidet seg særlig kompetanse.

Barne- og familiedepartementet mottar også enkelte henvendelser vedrørende fylkeskommunens ansvar for tiltak som opprettholdes for ungdom over 18 år i henhold til barnevernloven § 1-3 annet ledd første punktum. Departementet vil presisere at fylkeskommunens ansvar etter lovens § 8-2 jfr. § 9-4 også gjelder ungdom over 18 år. Fylkeskommunens ansvar opphører når ungdommen fyller 20 år, jfr. § 9-4 annet ledd. For ungdom mellom 18 og 20 år gjelder imidlertid fylkeskommunens ansvar fullt ut.

Med hilsen

Tone G. Smith (e. f.)

Sissel Tveito